

SAVOL VA TOPSHIRIQLAR

1. Hujjatlarga matndan tashqari qanday belgilarni qo'shish mumkin?
2. Hujjatlarga SmartArt obyektlarini qo'shish qanday muammolarni hal etadi? Bunda qanday imkoniyatlar yaratiladi?
3. SmartArt obyektlarining qanday parametrlarini o'zgartirish mumkin?
4. 3D modellar nima? Nega obyekt 3D deb nomlanadi?

UYGA VAZIFA

1. Shakllar hamda SmartArt elementlaridan foydalangan holda "Kompyuterning turlari" mavzusida ikki xil usulda "Idrok xaritasi"ni yarating.
2. SmartArt obyektlaridan foydalangan holda oilangiz shajarasini yarating. Bunda oila a'zolaringiz rasmlarini kiritishni unutmang.

13-dars. MATEMATIK FORMULA VA BELGILARNI JOYLASHTIRISH

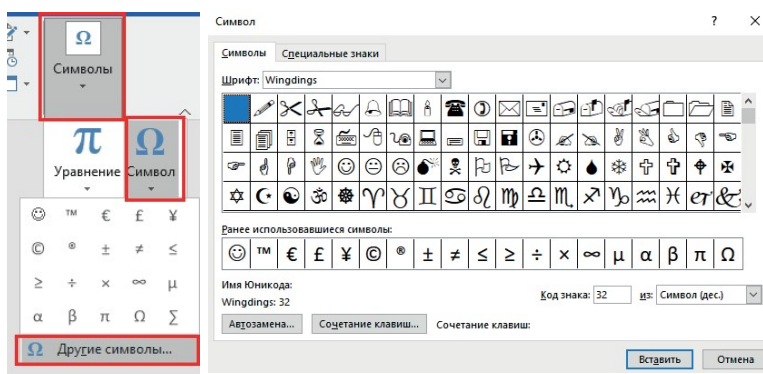
Hujjat bilan ishlash jarayonida kompyuter klaviaturasida mavjud bo'lmagan turli ko'rinishdagi belgilarni kiritish zaruriyati tug'iladi.

Deylik, "Munajjimlar bashorati" nomli maqolaning kerakli joylarini olib, do'stingizga yubormoqchisiz. Bu jarayonda berilgan ko'rinishdagi belgilardan foydalanish ehtiyoji tug'iladi. Muammoni qanday hal etish mumkin?

Zamonaviy kompyuterlar 65 536 belgidan iborat Unicode belgilar jadvalidan foydalanadi. MS Word matn protsessorida klaviaturada aks etmagan, ammo Unicode jadvalida mavjud belgilarni qo'shish imkoniyati mavjud.

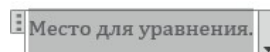
Masalan, 😊 – kulib turgan odamcha belgisini qo'shish uchun "Вставка" → "Символ" → "Другие символы" buyrug'i bajariladi. Unicode belgilar jadvali yordamida Yevropa va Sharq tillariga xos matematik va musiqiy, valyuta, hatto rasmi belgilarni topish hamda ularni hujjatga joylashtirish mumkin.

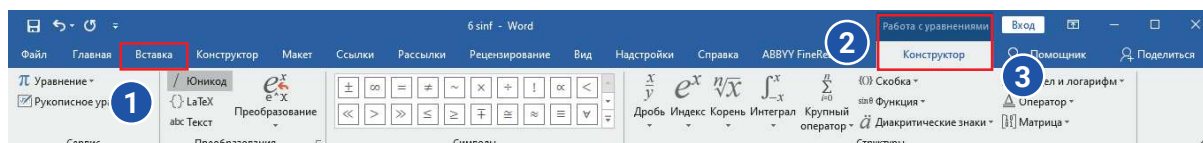
Ammo bu belgilardan foydalanish matematika (science fanlari)ni o'rganish jarayonidagi barcha formulalarni, ayniqsa, qiyin ko'rinishdagi jarayonlarni tasvirlash uchun yetarli emas. Matematika darslarida katta sinflarda o'rganiladigan ildiz osti belgisi, kasr sonlarning ko'rinishi, tengsizlik yoki tenglamalar sistemasi kabi ma'lumotlarni kiritishda "Уравнение" buyrug'idan foydalaniladi.

Formulani kiritish tartibi:

1. "Вставка" (1) → "Уравнение" → "Вставить новое уравнение" buyruqlar ketma-ketligi tanlanadi. Buyruq tanlanganda, ekranda formula kiritish uchun quyidagi ko'rinishdagi maydon paydo bo'ladi:

2. Menyular satrida qo'shimcha ravishda "Работа с уравнениями" (2) → "Конструктор" (3) menyusi hosil bo'ladi. Ushbu menyuda turli ko'rinishdagi formula elementlarini kiritish uchun shablon va buyruqlar to'plami mavjud.

Yuqorida keltirilgan buyruqlar to'plamidan foydalangan holda ixtiyoriy ko'rinishga ega formulalarni kiritish imkoniyati paydo bo'ladi.

Namuna sifatida yuqori sinfda o'rganiladigan tengsizliklar sistemasini MS Wordda yozish tartibi bilan tanishamiz:

$$\begin{cases} 5x^2 - 25 \geq 25 \\ 2x + 300 \leq 500 \end{cases}$$

- 1) "Вставка" → "Уравнение" → "Вставить новое уравнение" buyruqlari tanlanadi;
- 2) "Конструктор" → "Структура" → "Скобка" amallar ketma-ketligini bajargan holda ro'yxat hosil qilinadi hamda undan bittalik qavslardan kerakli shablon belgilanadi:
- 3) so'ngra "Матрица" shablonlar ro'yxatidan 2×1 ko'rinish tanlanadi:
- 4) "Конструктор" → "Символы" bandidan tengsizlik belgilarini, x^2 ko'rinishini hosil qilish uchun esa shablondan foydalaniladi;
- 5) barcha ma'lumotlar kiritilib bo'lganidan keyin tengsizliklar sistemasining kontekst menyusidan "Выравнивание по левому краю" buyrug'i yordamida chapdan tekislab joylanadi.

Kiritilgan formulani tahrir etish uchun sichqonchanning chap tugmachasi formulaga ikki marta bosiladi hamda menyular satrida yana "Работа с уравнениями" → "Конструктор" menyusi paydo bo'ladi. Mavjud kiritilgan formulani tahrir etish uchun kontekst menyudan ham foydalanish mumkin.

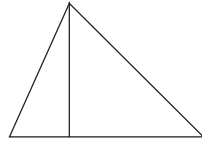
AMALIY MASHG'ULOT

MS Word matn protsessorida "Formulalar.docx" nomli fayl yarating va quyidagilarni hujjatga kiriting:

1. Doira aylanasi uzunligi $l = 2\pi r$, yuzasi esa $S = \pi r^2$ formulasi yordamida hisoblanadi.

2. Fizikada Kelvin shkalasi juda mashhur. Ushbu shkalaga ko'ra, 0°C $273,15\text{ K}$ ga teng ($0^{\circ}\text{C} = 273,15\text{ K}$), 100°C esa 373 K ga teng ($100^{\circ}\text{C} = 373\text{ K}$) bo'ladi.
3. MS Word matn protsessorida yaratilgan hujjatga 4×3 o'lchamga ega jadvalni joylashtiring va uning birinchi qatoridagi barcha kataklarni birlashtirib oling.
4. Jadvalning birinchi qatoriga "Yuzani topish formulalari" deb yozing hamda quyidagi matnli ma'lumotlarni kiriting:

Yuzani topish formulalari			
Uchburchak	$S = \frac{ah}{2}$	a — uchburchakning asosi; h — uchburchakning balandligi.	
Trapetsiya	$S = \frac{(a+b)}{2} h$	a, b — trapetsiyaning asoslari; h — trapetsiyaning balandligi.	

5. Jadvalga yana bitta qator qo'shing hamda "To'g'ri to'rtburchak" uchun ma'lumotlarni kiriting (yuzani topish formulasi va chizma).

SAVOL VA TOPSHIRIQLAR

1. Klaviaturadagi belgilar turli ko'rinishga ega hujjatlarni yaratish uchun yetarliymi? Javobingizni asoslang.
2. "Уравнение" va "Символ" buyruqlarining farqli tomonlari nimada?
3. Unicode jadvali haqida qanday ma'lumotlarga egasiz?
4. Kontekst menyusu nima? Kontekst menyusu qanday hosil qilinadi?

UYGA VAZIFA

1. Sinfda 4-topshiriqda yaratilgan jadvalga quyidagi ma'lumotni qanday kiritish mumkin? Amalda bajaring.
"Rombning yuzasi $S = (d_1 * d_2) / 2$ formula yordamida hisoblanadi. Bu yerda d_1 va d_2 rombning diagonallari bo'ladi".
2. Berilgan ko'rinishga ega hujjat yarating. Mavjud bilim va ko'nikmalingiz asosida jadvaldagi belgilar soni va ularning foydalanish sohasiga doir ma'lumotlarni ko'paytiring.

Pochta xizmati	
Qaytish aviabileti	